

**ANALISIS REKA BENTUK LOGO SEKOLAH
MENENGAH DI DAERAH KOTA KINABALU
SABAH**

ANDY SUMBING

**TESIS INI DISERAHKAN UNTUK MEMENUHI
KEPERLUAN PENGIJAZAHAN IJAZAH
SARJANA SASTERA**

**PERPUSTAKAAN
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH**

**FAKULTI SAINS SOSIAL DAN KEMANUSIAAN
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH
2020**

UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

BORANG PENGESAHAN STATUS TESIS

JUDUL : **ANALISIS REKA BENTUK LOGO SEKOLAH MENENGAH DI DAERAH KOTA KINABALU SABAH**

IJAZAH : **SARJANA SASTERA**

BIDANG : **SENI VISUAL**

Saya **ANDY SUMBING**, Sesi **2016-2020**, mengaku membenarkan tesis Sarjana ini disimpan di Perpustakaan Universiti Malaysia Sabah dengan syarat-syarat kegunaan seperti berikut:-

1. Tesis ini adalah hak milik Universiti Malaysia Sabah
2. Perpustakaan Universiti Malaysia Sabah dibenarkan membuat salinan untuk tujuan pengajian sahaja.
3. Perpustakaan dibenarkan membuat salinan tesis ini sebagai bahan pertukaran antara institusi pengajian tinggi.
4. Sila tandakan (/):

SULIT

(Mengandungi maklumat yang berdarjah keselamatan atau kepentingan Malaysia seperti yang termaktub di dalam AKTA RAHSIA 1972)

TERHAD

(Mengandungi maklumat TERHAD yang telah ditentukan oleh organisasi/badan di mana penyelidikan dijalankan)

TIDAK TERHAD

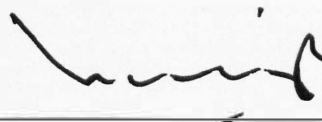

ANDY SUMBING
MA1611022T

PERPUSTAKAAN
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

ALBERTO ANING Oleh,
PUSAT KAWAN KANAN
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

(Tandatangan Pustakawan)

(Prof. Madya Dr. Humin Jusilin)
Penyelia

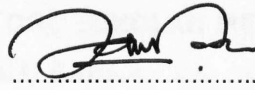
Tarikh : 16 November 2020

ASSOC. PROFESSOR DR. HUMIN B. JUSILIN
Visual Arts Technology
Faculty of Humanities, Arts & Heritage UMS

PENGAKUAN

Tulisan ini adalah hasil kerja saya sendiri kecuali nukilan, ringkasan dan rujukan yang tiap-tiap satunya telah saya jelaskan sumbernya.

21 FEBRUARI 2020

.....

Andy Sumbing

MA1611022T

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

PENGESAHAN

NAMA : **ANDY SUMBING**
NO. MATRIK : **MA1611022T**
: **ANALISIS REKA BENTUK LOGO SEKOLAH MENENGAH
DI DAERAH KOTA KINABALU SABAH**
IJAZAH : **IJAZAH SARJANA SASTERA (SENI VISUAL)**
TARIKH VIVA : **07/08/2020**

DISAHKAN OLEH

PENYELIA
(PROF. MADYA DR. HUMIN JUSILIN)

TANDATANGAN

ASSOC. PROFESSOR DR. HUMIN B. JUSILIN
Visual Arts Technology
Faculty of Humanities, Arts & Heritage UMS

PENGHARGAAN

Syukur kepada Tuhan kerana dengan berkat yang diberikan oleh Tuhan dapatlah saya menyiapkan kajian ini di samping memenuhi sebahagian daripada keperluan Sarjana Sastera, Fakulti Kemanusiaan, Seni dan Warisan, Universiti Malaysia Sabah. Setinggi-tinggi penghargaan dan terima kasih diucapkan kepada ibu saya Sylvia binti Solungki dan ayah saya Sumbing Bin Golot yang banyak membantu dan memberikan kekuatan kepada saya dalam menyempurnakan tugas saya sebagai seorang pelajar sarjana. Saya juga ingin merakamkan jutaan terima kasih dan penghargaan kepada Prof. Madya Dr. Humin Jusilin selaku penyelia akademik yang banyak memberikan dorongan, cadangan, bimbingan, nasihat, bantuan serta tunjuk ajar semasa menjalankan kajian ini. Pada kesempatan ini, saya juga ingin merakamkan ribuan terima kasih kepada pihak Pejabat Pendidikan Daerah Kota Kinabalu (PPD Kota Kinabalu) yang sudi meluangkan masa dan memberikan peluang untuk saya mendokumentasikan reka bentuk logo sekolah menengah di Kota Kinabalu Sabah. Ucapan terima kasih juga kepada sekolah-sekolah menengah di Kota Kinabalu yang membari kerja sama yang baik sepanjang kajian ini dijalankan. Terima kasih juga saya ucapkan kepada rakan-rakan seperjuangan dan ahli keluarga yang banyak memberi sokongan dan bantuan bagi melengkapkan kajian ini. Akhir sekali, terima kasih diucapkan kepada semua pihak yang telah membantu saya sama ada secara langsung mahupun tidak langsung dalam menyiapkan kajian ini.

Sekian,

Andy Sumbing

21 Februari 2020

ABSTRAK

Logo adalah tanda grafik yang berfungsi sebagai identiti sesebuah syarikat perniagaan, pertubuhan, kelab persatuan, organisasi atau kumpulan melalui aplikasi dan olahan elemen grafik. Elemen grafik sesebuah logo terdiri daripada gambar, warna, tipografi, komposisi dan paparan reka bentuk. Kajian ini, adalah menganalisis reka bentuk logo dalam bidang seni visual khususnya logo institusi pendidikan di Kota Kinabalu, Sabah. Kajian ini membataskan sampel khusus dengan memilih logo Sekolah Menengah Kebangsaan di Kota Kinabalu. Kaedah kajian ini mengaplikasikan kaedah kualitatif dengan menggunakan pendekatan teori ikonografi yang diketengahkan oleh Panofsky (1972). Teori ini berasaskan tiga tahap analisis, iaitu peringkat deskripsi reka bentuk logo, analisis ciri logo dan ikonografi yang menyatakan perkaitan makna atau mesej dalam logo. Faktor-faktor pembolehubah dalam kajian ini adalah bersandarkan imej, warna dan tipografi pada logo institusi pendidikan untuk mengenal pasti ciri-ciri dan perkaitan antara makna sebenar. Kajian ini berusaha menjelaskan ciri-ciri dalam logo institusi untuk menjelaskan makna dan identiti institusi pendidikan tersebut. Kajian ini mendapati bahawa identiti sesebuah organisasi merupakan cerminan daripada ciri-ciri imej, warna dan tipografi yang divisualkan dalam bentuk logo dan mampu menyampaikan mesej atau maklumat. Justeru itu, reka bentuk sesebuah logo mampu memberikan sumbangan kepada institusi pendidikan untuk menjelaskan makna yang terdapat dalam logo.

ABSTRACT

ANALYSIS OF SECONDARY SCHOOL LOGO DESIGN IN KOTA KINABALU SABAH

A logo is a graphic that serves as the identity of a business, organization, association club, organization or group through the application and processing of graphic elements. The graphic elements of a logo are made up of images, colors, typography, composition and design views. The purpose of this study is to analyze the logo design in the field of visual arts especially the educational institution logo in Kota Kinabalu, Sabah. This study limits the sample by selecting the National Secondary School logo in Kota Kinabalu. This study applied qualitative methods using the approach of iconography theory presented by Panofsky (1972). This theory is based on three stages of analysis, namely the stages of logo design, logo and iconographic feature annotations that express the relevance of the meaning or message within the logo. Variable factors in this study were based on the image, color and typography of the educational institution's logo to identify the characteristics and relevance of the true meaning. This study seeks to explain the characteristics contained in the institution's logo to explain the meaning and identity of the institution. The study found that the identity of an organization is a reflection of the images, color and typography features that are displayed in the form of a logo and can convey messages or information. therefore, the design of a logo can contribute to educational institutions in explaining the meaning of the logo.

SENARAI KANDUNGAN

	Halaman
TAJUK	i
PENGAKUAN	ii
PENGESAHAN	iii
PENGHARGAAN	iv
ABSTRAK	v
ABSTRACT	vi
SENARAI KANDUNGAN	vii
SENARAI JADUAL	xii
SENARAI RAJAH	xiv
SENARAI LAMPIRAN	xxii
BAB 1: PENGENALAN	1
1.1 Pendahuluan	1
1.2 Latar Belakang Kajian	2
1.3 Penyataan Masalah	4
1.4 Objektif Kajian	5
1.5 Soalan Kajian	6
1.6 Kepentingan Kajian	6
1.7 Skop Kajian	7
1.8 Kerangka Teori	7
1.9 Carta Alir Bentuk Kajian	9
1.10 Definisi Istilah	10
1.10.1 Analisis	10
1.10.2 Reka Bentuk	10

1.10.3	Grafik	10
1.10.4	Logo	10
1.10.5	Institusi	11
1.10.6	Pendidikan	11
1.10.7	Ikonografi	11
1.11	Penutup	11
BAB 2: SOROTAN KAJIAN		12
2.1	Pendahuluan	12
2.2	Grafik	12
2.3	Sejarah Grafik	14
2.4	Seni Grafik di Sabah	15
2.5	Ciri-Ciri Grafik	16
2.6	Logo	17
2.7	Sejarah Logo	19
2.8	Logo di Sabah	23
2.9	Logo Sebagai Identiti Korporat Visual	25
2.10	Tujuan dan Fungsi Logo	27
2.11	Jenis-Jenis Logo	28
2.11.1	Pictorial Marks	28
2.11.2	Absract dan Symbolic Marks	29
2.11.3	Emblems	29
2.11.4	Characters	30
2.11.5	Tipografi	30
2.12	Aspek Formalistik	32

2.12.1	Unsur Seni	33
2.12.2	Prinsip Rekaan	38
2.13	Tipografi dan Huruf	44
2.13.1	Jenis-Jenis Huruf	45
2.14	Teori Ikonografi Panofsky (1972)	46
2.15	Kajian-Kajian Lepas	47
2.14	Penutup	49
BAB 3: METODOLOGI KAJIAN		50
3.1	Pendahuluan	50
3.2	Reka Bentuk Kajian	51
3.2.1	Carta Alir Reka Bentuk Kajian	51
3.3	Kaedah Kajian	53
3.3.1	Kaedah Pengumpulan Data	53
3.3.2	Kriteria Pemilihan Karya	54
3.3.3	Sampel Kajian	57
3.3.4	Analisis Data	63
3.4	Kerangka Teori	64
3.4.1	Teori Ikonografi Panofsky (1972)	65
3.5	Penutup	69
BAB 4: ANALISIS KAJIAN		70
4.1	Pendahuluan	70
4.2	Analisis 1: Reka Bentuk Logo Sekolah Menengah Kebangsaan Bandaraya Kota Kinabalu	71
4.3	Analisis 2: Reka Bentuk Logo Sekolah Menengah Kebangsaan Sanzac Kota Kinabalu	79
4.4	Analisis 3: Reka Bentuk Logo Sekolah Menengah All Saints Kota Kinabalu	87

4.5	Analisis 4: Reka Bentuk Logo Sekolah Menengah Kebangsaan La Salle Kota Kinabalu	93
4.6	Analisis 5: Reka Bentuk Logo Sekolah Menengah Kebangsaan Tun Fuad Kota Kinabalu	102
4.7	Analisis 6: Reka Bentuk Logo Sekolah Menengah Kebangsaan Agama Kota Kinabalu	110
4.8	Analisis 7: Reka Bentuk Logo Sekolah Menengah Kebangsaan Likas Kota Kinabalu	120
4.9	Analisis 8: Reka Bentuk Logo Sekolah Menengah Kebangsaan Perempuan Likas Kota Kinabalu	127
4.10	Analisis 9: Reka Bentuk Logo Sekolah Menengah Lok Yuk Kota Kinabalu	134
4.11	Analisis 10: Reka Bentuk Logo Sekolah Menengah Stella Maris Kota Kinabalu	143
4.12	Analisis 11: Reka Bentuk Logo Sekolah Menengah Tebobon Kota Kinabalu	150
4.13	Analisis 12: Reka Bentuk Logo Sekolah Menengah St. Francis Convent Kota Kinabalu	157
4.14	Analisis 13: Reka Bentuk Logo Sekolah Menengah Shan Tao Kota Kinabalu	164
4.15	Analisis 14: Reka Bentuk Logo Maktab Sabah	170
4.16	Analisis 15: Reka Bentuk Logo Kolej Vokasional Likas Kota Kinabalu	176
4.17	Analisis 16: Reka Bentuk Logo Sekolah Menengah St Peter Telipok	184
4.18	Analisis 17: Reka Bentuk Logo Kolej Tingkatan Enam Kota Kinabalu	190
4.19	Analisis 18: Reka Bentuk Logo Sekolah Sukan Malaysia Sabah	198
4.20	Analisis 19: Reka Bentuk Logo Sekolah Menengah Kebangsaan Inanam Kota Kinabalu	206
4.21	Analisis 20: Reka Bentuk Logo Sekolah Menengah Kebangsaan Kolombong	215
4.22	Analisis 21: Reka Bentuk Logo Sekolah Menengah Kebangsaan Tinggi Kota Kinabalu	222

4.23	Analisis 22 : Reka Bentuk Logo Sekolah Menengah Kebangsaan Agama Tun Ahmadshah Kota Kinabalu	228
4.24	Analisis 23 : Reka Bentuk Logo Sekolah Menengah Kebangsaan Pulau Gaya Kota Kinabalu	237
4.25	Dapatan Keseluruhan Logo Sekolah Menengah di Kota Kinabalu	246
4.26	Penutup	258
BAB 5: RUMUSAN DAN CADANGAN		259
5.1	Pendahuluan	259
5.2	Perbincangan Analisis Kajian	259
5.3	Jenis imej, warna dan tipografi pada logo institusi pendidikan di Kota Kinabalu Sabah	260
	5.3.1 Graf Bar Kekerapan Penggunaan Imej	261
	5.3.2 Graf Bar Kekerapan Penggunaan Jenis Warna	264
	5.3.3 Graf Bar Kekerapan Penggunaan Tipografi	265
5.4	Ciri imej, warna dan tipografi dalam logo institusi pendidikan di Kota Kinabalu Sabah	265
5.5	Makna logo institusi pendidikan di Kota Kinabalu Sabah dari segi imej, warna dan tipografi	268
5.6	Cadangan Penyelidikan Lanjutan	277
5.4	Penutup	278
RUJUKAN		280
LAMPIRAN		285

SENARAI JADUAL

		Halaman
Jadual 3.1:	Sampel Kajian Reka Bentuk Logo	57
Jadual 3.2:	Rubrik Analisis Karya	64
Jadual 4.1:	Rubrik analisis logo Sekolah Menengah Kebangsaan Bandaraya Kota Kinabalu	73
Jadual 4.2:	Rubrik analisis logo Sekolah Menengah Kebangsaan Sanzac Kota Kinabalu	81
Jadual 4.3:	Rubrik analisis logo Sekolah Menengah Kebangsaan All Saints Kota Kinabalu	88
Jadual 4.4:	Rubrik analisis logo Sekolah Menengah Kebangsaan La Salle Kota Kinabalu	95
Jadual 4.5:	Rubrik analisis logo Sekolah Menengah Kebangsaan Tun Fuad Kota Kinabalu	104
Jadual 4.6:	Rubrik analisis logo Sekolah Menengah Kebangsaan Agama Kota Kinabalu	113
Jadual 4.7:	Rubrik analisis logo Sekolah Menengah Kebangsaan Likas Kota Kinabalu	122
Jadual 4.8:	Rubrik analisis logo Sekolah Menengah Kebangsaan Perempuan Likas Kota Kinabalu	129
Jadual 4.9:	Rubrik analisis logo Sekolah Menengah Lok Yuk Kota Kinabalu	135
Jadual 4.10:	Rubrik analisis logo Sekolah Menengah Stella Maris Kota Kinabalu	145
Jadual 4.11:	Rubrik analisis logo Sekolah Menengah Tebobon Kota Kinabalu	152
Jadual 4.12:	Rubrik analisis logo Sekolah Menengah St. Francis Convent Kota Kinabalu	159
Jadual 4.13:	Rubrik analisis logo Sekolah Menengah Shan Tao Kota Kinabalu	166
Jadual 4.14:	Rubrik analisis logo Maktab Sabah	172
Jadual 4.15:	Rubrik analisis logo Kolej Vokasional Likas	178

Jadual 4.16:	Rubrik analisis logo Sekolah Menengah St Peter Telipok	186
Jadual 4.17:	Rubrik analisis logo Kolej Tingkatan Enam Kota Kinabalu	192
Jadual 4.18:	Rubrik analisis logo Sekolah Sukan Malaysia Sabah	200
Jadual 4.19:	Rubrik analisis logo Sekolah Menengah Kebangsaan Inanam Kota Kinabalu	208
Jadual 4.20:	Rubrik analisis logo Sekolah Menengah Kebangsaan Kolombong Kota Kinabalu	217
Jadual 4.21:	Rubrik analisis logo Sekolah Menengah Kebangsaan Tinggi Kota Kinabalu	224
Jadual 4.22:	Rubrik analisis logo Sekolah Menengah Kebangsaan Agama Tun Ahmadshah Kota Kinabalu	230
Jadual 4.23:	Rubrik analisis logo Sekolah Menengah Kebangsaan Pulau Gaya Kota Kinabalu	240
Jadual 4.24:	Rubrik keseluruhan logo Sekolah Menengah Kebangsaan di Kota Kinabalu	246
Jadual 5.1:	Penggunaan Imej	261
Jadual 5.2:	Penggunaan Warna	263
Jadual 5.3:	Penggunaan Jenis Tipografi	264

SENARAI RAJAH

	Halaman
Rajah 1.1: Teori Ikonografi Panofsky (1972)	8
Rajah 1.2: Carta alir reka bentuk kajian	9
Rajah 2.1: (i) Jabatan Pertanian	23
(ii) Jabatan Penerangan	
Rajah 2.2: (i) Jabatan Muzium dan Arkib Negeri Sabah	24
(ii) Dewan Bahasa dan Pustaka	
Rajah 2.3: (i) Tanjung Aru Beach Hotel	24
(ii) Hayatt Kinabalu International Hotel	
Rajah 2.4: (i) Arrow Advertising Agency Sdn Bhd	24
(ii) Borneo Graphics Art and Design	
Rajah 2.5: (i) Advance Graphic	25
(ii) Colour Graphics Production House	
Rajah 2.6: (i) Appel	28
(ii) Driuing for Charity	
Rajah 2.7: (i) Nike	29
(ii) Adimurti	
Rajah 2.8: (i) Confidently Cruising	30
(ii) Agralot	
Rajah 2.9: (i) Monopoly	30
(ii) Carlisle High School Tunder Herd	
Rajah 2.10: (i) Coca-Cola	30
(ii) Wallen	
Rajah 2.11: (i) Honda	31
(ii) The Anastasia	
Rajah 2.12: (i) Union Housel	32
(ii) The Biastomic Point	
Rajah 2.13: (i) Bridget Riley, Drif, 1966	33
(ii) Marcel Duchamp, Nude Descending, 1912	
Rajah 2.14: (i) <i>Lufthans AFP/CORBIS</i>	34
(ii) Andy Warhol, Campbell Soup I, 1968	

Rajah 2.15:	(i) Rupa Lambang yang digubah daripada rupa geometri	36
	(ii) Rupa positif dan negatif, John Currin, <i>The Moved Over Lady</i> 1991	
Rajah 2.16:	(i) Arca, Umberto Boccioni, <i>Unique Forms of Continuity in Space</i> (1931)	36
	(ii) Lukisan, Abdul Rahman Sallehudin, <i>Aksi Lasak</i>	
Rajah 2.17:	(i) Jalinan dari Permukaan Kayu atau Papan	37
	(ii) Roy Lichtenstein, <i>Cubist Still Life with Playing Cards</i> (1974)	
Rajah 2.18:	(i) Meindert Hobbema, <i>The Avenue Middelharnis</i> (1689), (ii) Syed Ahmad Jamal, <i>Gunung Ledang</i> (1978)	38
Rajah 2.19:	(i) Andy Warhol, <i>Twenty-five Colored Marilyns</i> (1962)	39
	(ii) Bridget Riley, <i>Crest</i> (1964)	
Rajah 2.20:	(i) Leonardo da Vinci, <i>Proportions of the Human Figure</i> (1485-90)	39
	(ii) Mel Kendrick, <i>Bronz with Two Squares</i> (1989-90)	
Rajah 2.21:	(i) M.C.Escher, <i>Rippled Surface</i> (1950)	40
	(ii) Marcel Duchamp, <i>Nide Descending a Staircase, No. 2</i> (1912)	
Rajah 2.22:	(i) Ismail Zain, <i>Surface painting</i> (1980)	41
	(ii) Johan Marjonid, <i>Arca Alam vii</i> (2003)	
Rajah 2.23:	(i) Nik Zainal Abidin, <i>Wayang Kulit Kelantan</i> (1959)	42
	(ii) Karen Benedetti, <i>Boundless Vision</i> , Akrilik dan Kolaj atas Kertas	
Rajah 2.24:	(i) Claes Oldenburg & Cooseje van Bruggen, <i>Spoonbridge and Cherry</i> (1984-88)	43
	(ii) Seni Batik	
Rajah 2.25:	(i) Al Held, <i>Quattro xiii</i> (1990)	43
	(ii) Nik Zainal Abidin, <i>Drupadi</i> (1970)	
Rajah 2.26:	(i) Contoh Tipografi	45
	(ii) Huruf blok berskala 3 x 5 unit	
Rajah 2.27:	(i) Serif	46

	(ii) Sens Serif	
Rajah 3.1:	Carta alir reka bentuk kajian	52
Rajah 3.2:	Tahap teori Ikonografi Panofsky (1972)	68
Rajah 3.3:	Cara dan prinsip interpretasi karya mengikut teori Ikonografi Panofsky (1972)	68
Rajah 4.1:	Logo Sekolah Kebangsaan Bandaraya Kota Kinabalu	71
Rajah 4.2:	(i) Bentuk perisai dan Bahagian rupa dalam bentuk perisai	73
	(ii) Imej buku dan text	
	(iii) imej bunga raya	
	(iv) simbol atom	
	(v) text	
	(vi) imej reben	
Rajah 4.3:	Logo Sekolah Menengah Kebangsaan Sanzac Kota Kinabalu	79
Rajah 4.4:	(i) Bentuk tiga segi	81
	(ii) pembahagian bahagian dalam logo	
	(iii) bahagian kiri	
	(iv) bahagian tengah	
	(v) bahagian kanan	
	(vi) imej bulan sabit dan bintang	
	(vii) imej obor	
	(viii) imej reben dan tipografi	
	(ix) imej reben dan tipografi	
Rajah 4.5:	Logo Sekolah Menengah All Saints Kota Kinabalu	87
Rajah 4.6:	(i) Bentuk perisai	88
	(ii) imej makhota	
	(iii) garisan melengkung	
	(iv) imej daun	
	(v) bentuk reben dan tipografi	
	(vi)imbangan simetri	
Rajah 4.7:	Logo Sekolah Menengah Kebangsaan La Salle Kota Kinabalu	93
Rajah 4.8:	(i) Bentuk perisai dan bahagian	95

	(ii) warna logo	
	(iii) imej bintang	
	(iv) imej buku	
	(v) imej lampu minyak	
	(vi) bentuk tiga segi	
	(vii) tipografi	
	(viii) imej reben dan tipografi	
Rajah 4.9:	Logo Sekolah Menengah Kebangsaan Tun Fuad Kota Kinabalu	102
Rajah 4.10:	(i) imbalan simetri (ii) warna logo (iii) imej pen dan buku (iv) imej peta (v) tipografi (vi) imej reben dan tipografi.	103
Rajah 4.11:	Logo Sekolah Menengah Kebangsaan Agama Kota Kinabalu	110
Rajah 4.12:	(i) imbalan simetri (ii) imej bulan sabit dan bintang (iii) imej Al Quran (iv) imej gelang bersulam (v) imej topi mortar (vi) imej pen dan gunung (vii) imej reben dan tipografi (viii) tipografi (ix) tipografi (nombor).	112
Rajah 4.13:	Logo Sekolah Menengah Kebangsaan Likas Kota Kinabalu	120
Rajah 4.14:	((i) imbalan simetri (ii) imej obor (iii) imej gunung (iv) tipografi (v) tipografi	121
Rajah 4.15:	Logo Sekolah Menengah Kebangsaan Perempuan	127

	Likas Kota Kinabalu	
Rajah 4.16:	(i) imbalan simetri	128
	(ii) bentuk bulat dan imej gear	
	(iii) bentuk menyerupai huruf "Y"	
	(iv) tipografi	
	(v) imej reben dan tipografi	
Rajah 4.17:	Logo Sekolah Menengah Lok Yuk Kota Kinabalu	134
Rajah 4.18:	(i) imbalan simetri	136
	(ii) imej burung	
	(iii) imej bintang dan gunung	
	(iv) warna biru tua	
	(v) warna biru muda	
	(vi) imej buku dan tipografi	
	(vii) garisan tebal condong ke kanan	
	(viii) imej reben dan tipografi	
	(ix) tipografi	
Rajah 4.19:	Logo Sekolah Menengah Stella Maris Kota Kinabalu	142
Rajah 4.20:	(i) imbalan simetri	144
	(ii) imej bintang	
	(iii) imej buku	
	(iv) tipografi	
	(v) tipografi	
Rajah 4.21:	Logo Sekolah Menengah Tebobon Kota Kinabalu	150
Rajah 4.22:	(i) imbalan simetri	151
	(ii) imej topi mortar	
	(iii) imej buku	
	(iv) imej pen	
	(v) imej reben dan tipografi	
	(vi) tipografi	
Rajah 4.23:	Logo Sekolah Menengah St. Francis Convent Kota Kinabalu	158
Rajah 4.24:	(i) imbalan simetri	159
	(ii) imej bintang	

	(iii) imej bunga	
	(iv) tipografi	
	(v) tipografi	
Rajah 4.25:	Logo Sekolah Menengah Shan Tao Kota Kinabalu	164
Rajah 4.26:	(i)imbangan simetri	165
	(ii) tipografi	
	(iii) imej buku	
	(iv) imej api	
	(v) imej reben dan tipografi	
Rajah 4.27:	Logo Maktab Sabah	170
Rajah 4.28:	(i)imbangan simetri dan bahagian	171
	(ii) tipografi	
	(iii) imej gunung	
	(iv) imej air	
	(v) imej reben dan tipografi	
Rajah 4.29:	Logo Kolej Vokasional Likas	177
Rajah 4.30:	(i)imbangan simetri dan bahagian	179
	(ii) tipografi	
	(iii) imej gunung	
	(iv) imej air	
	(v) imej reben dan tipografi	
Rajah 4.31:	Logo Sekolah Menengah St Peter Telipok	184
Rajah 4.32:	(I)imbangan simetri dan bahagian	186
	(ii) imej buku	
	(iii) imej kunci	
	(iv) empat bahagian dalam bentuk bulat	
	(v) bentuk melengkung	
	(vi) imej reben dan tipografi	
Rajah 4.33:	Logo Kolej Tingkatan Enam Kota Kinabalu	190
Rajah 4.34:	(i)imbangan simetri	192
	(ii) tipografi	
	(iii) imej gunung	
	(iv) imej topi mortar	
	(v) imej buku	

	(vi) tipografi	
	(vii) enam garisan melengkung	
Rajah 4.35:	Logo Sekolah Sukan Malaysia Sabah	198
Rajah 4.36:	(i) imbalan simetri dan bahagian	200
	(ii) bentuk bulat	
	(iii) imej figura sedang bermain hoki	
	(iv) imej figura sedang berlari	
	(v) imej figura sedang berenang	
	(vi) tiga imej figura sedang melompat dan garisan beralun	
	(vii) tipografi	
Rajah 4.37:	Logo Sekolah Menengah Kebangsaan Inanam Kota Kinabalu	206
Rajah 4.38:	(i) imbalan simetri	208
	(ii) imej bintang	
	(iii) imej obor	
	(iv) bentuk bulat dan imej seperti <i>bowtie</i>	
	(v) imej buku	
	(vi) tipografi	
	(vii) imej reben dan tipografi	
Rajah 4.39:	Logo Sekolah Menengah Kebangsaan Kolombong Kota Kinabalu	215
Rajah 4.40:	(i) imbalan simetri	216
	(ii) tipografi	
	(iii) bentuk empat segi dan imej gunung	
	(iv) bentuk "V" menyerupai imej buku	
	(v) imej reben dan tipografi.	
Rajah 4.41:	Logo Sekolah Menengah Kebangsaan Tinggi Kota Kinabalu	222
Rajah 4.42:	(i) imbalan simetri	223
	(ii) motif/corak	
	(iii) imej berpancar menyerupai obor	
	(iv) tipografi "hanzi"	
	(v) tipografi	

Rajah 4.43:	Logo Sekolah Menengah Kebangsaan Agama Tun Ahmadshah Kota Kinabalu	228
Rajah 4.44:	(i) imbangan simetri (ii) imej Al Quran (iii) tipografi "jawi" (iv) imej komputer (v) imej topi mortar dan segulung sijil (vi) imej pen (vii) imej reben dan tipografi	230
Rajah 4.45:	Logo Sekolah Menengah Kebangsaan Pulau Gaya Kota Kinabalu	237
Rajah 4.46:	(i) imbangan simetri dan bahagian (ii) imej bulan sabit dan bintang (iii) imej gunung (iv) imej pulau (v) imej lampu minyak dan buku (vi) garisan beralun menyerupai imej air (vii) tipografi (viii) gelung bersilang (ix) imej reben dan tipografi	239
Rajah 5.1:	Kekerapan Penggunaan Imej	262
Rajah 5.2:	Kekerapan Penggunaan Jenis Warna	264
Rajah 5.3:	Kekerapan Penggunaan Tipografi	265

SENARAI LAMPIRAN

		Halaman
Lampiran A	Surat Pemohonan Mendapatkan Data (UMS)	285
Lampiran B	Surat Kebenaran Mendapatkan Data (PPDKK)	286

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

BAB 1

PENGENALAN

1.1 Pendahuluan

Reka bentuk grafik ialah salah satu cabang seni yang paling popular pada masa kini. Menurut kamus Dewan Bahasa edisi ketiga, grafik membawa maksud "maklumat atau paparan yang terdiri daripada lukisan, gambar rajah, simbol dan lain-lain lagi untuk menyatakan atau menyampaikan idea". Reka bentuk grafik tergolong dalam seni tampak dimana garisan, tanda dan huruf dirakam atau diguriskan pada permukaan bahan yang rata seperti kertas yang lazimnya disediakan untuk bahan cetakan. Reka bentuk grafik juga banyak dikaitkan dengan litografi, tipografi dan lain-lain jenis cetakan. Menurut Philip B. Meggs (2014), penghasilan grafik telah wujud sejak zaman kuno lagi, namun ianya benar-benar menonjol dengan adanya mesin cetak. Penghasilan mesin cetak telah bermula di China sejak awal abad ke-8 sekitar tahun 1440. Johann Gutenberg telah mencetus revolusi dalam sistem pencetakan (Quentin Newark, 2002: 15). Reka bentuk grafik berkembang dengan pesatnya seiring dengan penambahan aktiviti manusia dalam bidang-bidang seperti pendidikan, kesusasteraan, kesenian, sains dan perindustrian. Kemajuan dalam kehidupan manusia telah menjadikan reka bentuk grafik sebagai media komunikasi yang amat berkesan.

Reka bentuk grafik adalah antara elemen penting dalam proses penyampaian maklumat. Selain itu, reka bentuk grafik yang baik juga dapat menimbulkan unsur estetik. Menurut Richard Hollis (2002), reka bentuk grafik berfungsi sebagai satu informasi dan penunjuk arah, sebagai contoh tanda arah, peta dan gambar rajah. Menurutnya lagi, grafik adalah pengenalan untuk menerangkan sesuatu atau memberitahu akan asal sesuatu informasi seperti papan tanda, *banner*, pengiklanan, simbol, label pembungkusan dan logo syarikat. Reka bentuk grafik dalam konteks ini bertujuan untuk mendapatkan perhatian daripada audien serta menyampaikan sesuatu mesej yang mudah untuk diingati. Hal ini menjelaskan